

Rapport fra reise til Sør-Afrika 8.-13. oktober 2015

v/Einar Tjelle

Bakgrunnen for reisen var i utgangspunktet det årlige partnermøtet ELCSA har. Søndagen var også tiltenkt en 40-årsfeiring av ELCSA. Begge deler ble avlyst/utsatt kort tid i forveien (40-årsjubileet fikk jeg beskjed om var avlyst samme uke som jeg dro). Begge deler var angivelig på grunn av akutte økonomiske problemer (se under). Desto viktigere ble da separate møter og arbeid med felles handlingsplan Dnk-ELCSA på bakgrunn av en fornyet samarbeidsavtale, som ambisjonen var å få signert under oppholdet.

En viktig del av et slikt kirkesamarbeid handler ifølge den reviderte avtaleteksten om samarbeid mellom økumeniske organer som Det sør-afrikanske kirkerådet (SACC) og teologiske institusjoner. Jeg brukte derfor noe tid på å besøke noen av disse. Jeg var også invitert til å holde en forelesning på School of Religion and Theology, University of KwaZulu Natal. Kollega Guro Almås, p.t. direktør ved Kirkens Nødhjelps Sørlege Afrika-kontor, var bortreist, så det ble ikke noe besøk der denne gangen. Det var dumt, da det dessverre er store endringer på gang i KNs videre (ned)prioriteringer.

Pietermaritzburg

School of Religion and Theology, University of KwaZulu Natal (UKZN), og UJAMAA-senteret er økumeniske institusjoner som har hatt og har kontakt med mange ulike miljøer i Den norske kirke, blant annet Teologisk fakultet - UiO, Misjonshøgskolen, Diakonhjemmet, Kirkens Ressurssenter, KN, Korsvei med flere. Jeg møtte professor Gerald West første gangen under et TN-seminar i Oslo i 1992 mens Olav Fykse Tveit var teologisk konsulent. Det var første gangen såkalt *Contextual Bible Study* var introdusert i Norge, den gangen i regi av det nystartede *Institute for the study of the Bible*, ved UKZN. Senere endret det navn til UJAMAA. Ikke minst metodologisk har ressurser derfra vært mye benyttet i norske kirkelige og teologiske miljøer.

Jeg hadde møter med professorene Frederico Settler, Gerald West og Sibanga Kumalo. Sistnevnte er metodist og direktør for UJAMAA-senteret. Vi diskuterte blant annet muligheten for et samarbeid om et seminar i Oslo i 2017 om reformasjon, bibellesning og kontekstuelle teologier. Dette vil trolig bli knyttet til et forskerseminar i regi av et samarbeid mellom UKZN, EST i Sao Leopoldo (IECLB), Union Seminary i New York og TF i Oslo som vil være vertskap. Det er en interesse for å dels integrere, dels benytte seg av «tilreisende ressurser». Fra UKZNs er de særlig interessert i å få til et samarbeid som kan komme flere til del enn en snevrere forskerkrets. Det kan også bli snakk om å samle bidrag fra flere steder, blant annet Asia, og gi ut en publikasjon i etterkant.

Jeg hadde også et møte med en luthersk professor Moyo som blant annet har jobbet med luthersk identitet i ELCSAs menigheter. Dette kan være relevant ressurs for den felles handlingsplanen i årene framover. Jeg traff også Nina Hoel, som er førsteamanuensis i religion og samfunn/interreligiøse studier ved TF, men som har bodd og har undervist mye i Sør-Afrika, blant annet om islam og seksualitet, samt religion og miljø. Hun var nylig med i KIFO-prosjektet som evaluerte norske dialoginitiativ. Nyttig kontakt.

Jeg ble invitert til å holde en "gjesteforelesning" som jeg kalte "Contextual Theologies as Ongoing Reformation", hvor jeg blant annet reflekterte over de siste tiårs utvikling av

kontekstuell teologi, erfaringer fra MKRs samarbeid med Sør-Afrika, og hvordan en slik endring av teologi kan tolkes i lys av LVFs tanker om *Ongoing Reformation*.

Jeg besøkte også **Lutheran Theological Institute (LTI)** og rektor Rev. Mathews Shabele. LTI har røtter tilbake til det NMS-støttede teologiske seminaret Umphumulo, med en fusjon mellom dette og LUTSA i 2003. LTI har ingen norsk kontakt i dag. Shabele virket frustrert. ELCSAs økonomiske problemer fører til nedskjæringer hos LTI. LTI ønsker seg uavhengighet overfor ELCSA, for blant annet å kunne drive fundraising selv. LTI fokuserer særlig på *reformasjon* i sin undervisning framover og har planer om et Luther-seminar i 2017. Det er godt samarbeid med UKZN, særlig på lærersiden. LTI har ikke egen akkreditering og lener seg derfor på UKZN. Shabele var skeptisk til ideen om et afrikansk luthersk universitet, som tidligere gen.sekr. i LVF, Ismael Noko, driver kampanje for.

Johannesburg

Siden jubileumsgudstjenesten ble avlyst, oppsøkte jeg like godt *Rivers Church* på søndagen, en stor pinsekirke i *Hillsong-tradisjonen*. Antakelig var et par tusen til stede. Heftig lovsang, nattverd og lang bibelundervisning om «prosperity». Pastoren var påpasselig med å skille mellom grådighet og «prosper» for å dele med andre. Mitt inntrykk var en påkostet kirke og kommunikasjon, en sterk evangelisk og sosial profil, om enn i veldedige former.

Jeg besøkte *Khotso House*, hovedkontoret til SACC, og et viktig knutested for samarbeidet MKR hadde med SACC under apartheid-tiden. Det er 15 år siden jeg var der sist. Jeg hadde en halvveis avtale med gen.sekr. Malusi Mpumlwana, som en gjensitt etter våre Oslo-samtaler i september, sammen med Frank Chikane. Han var ikke til stede. Men jeg traff «halve staben» og fikk omvisning på huset, og jeg ba dem hilse Malusi.

ELCSA

Jeg fikk omsider kontakt med gen.sekr. Bheki Mathe, og han inviterte meg til (det ekstraordinære) Council Meeting i ELCSA på et konferansehotell ved Kempton Park. Her traff jeg «hele gjengen»; biskopene og «stiftsdirektørene» og noen til.

Jeg snakket bl.a. med biskop Bowles fra Eastern Cape som ba meg hilse så mye til biskop Erling. Jeg fortalte at Stavanger bispedømme har gjort vedtak om å avslutte relasjonen til hans bispedømme. Men han vil gjerne «opprette kontakt igjen, om enn i det små». Jeg lovet ingenting annet enn å hilse.

Han fortalte at grunnen til det ekstraordinære rådsmøtet i ELCSA hadde sammenheng med «noen feilinvesteringer av ledelsen» i det såkalte «Luther City-prosjektet» i Pretoria (som jeg omtalte i meget kritiske vendinger i forrige rapport. Da var det også murring blant flere over at det her var noen som tok seg til rette og unngikk diskusjon etc.). Ifølge biskop Bowles er 40 mill. Zar feilinvestert i dette, et prosjekt som har en total kostnadsramme på 5 milliarder. Dette går nå ut over prestelønninger, presteseminaret LTI osv., og det skaper en dårlig stemning, noe som jeg merket godt.

Jeg fikk omsider et møte med generalsekretæren, ledende biskop og økonomisjefen. Jeg hilste dem fra Dnk. Jeg valgte å ikke kommentere den økonomiske situasjonen siden de ikke selv tok dette opp.

Vi hadde tre ting på sakskartet:

1. **Revidert avtaletekst ELCSA-Dnk:** Denne er nå i orden også fra ELCSAs side. De vil likevel ha tre underskrivere fra hver kirke, men var ikke helt sikker på hvem de tre skulle

være, samt sin logo. Dette kunne de ha ordnet før jeg kom, slik at jeg kunne fått to signerte eks. med hjem.

Oppfølging: Avtalen er nå at gen.sekr. Mathe ferdigstiller «etter kort tid» og sender to eksemplarer av avtalen i posten til Oslo.

2. **Søknad prosjektmidler 2015:** Jeg sa at det haster med å få en kort søknad med budsjett for dette for at vi kan overføre pengene til ELCSA. Blant annet vil de bruke penger på et ELCSA-seminar i november samt sende to prester til LVFs Namibia-konferanse.

Oppfølging: Generalsekretæren skulle ferdigstille søknaden og sende meg den «next week».

3. **Handlingsplan 2015-17:** Vi er enige i at denne skal koples særlig til reformasjonsaktiviteter de kommende år. ELCSA har spilt inn flere gode ideer. Det har også vi gjort. Handlingsplanen bør være kort og ikke for ambisiøs. Det bør være tydelige tiltak på grasrotplan. NMS- og KN-relatert arbeid kan godt reflekteres inn i denne dersom det fremdeles er aktuelt, samt økumeniske tiltak. Den bør ikke være for omfattende.

Oppfølging: Jeg sender et utkast til ELCSA for videre bearbeiding i løpet av november, basert på felles innspill så langt.

OPPSUMMERING:

Det er ikke til å legge skjul på at det er en god del frustrasjon innbefattet i dette samarbeidet med ELCSA: Avlysning av arrangementer etter at flybillett er bestilt, sen og dårlig kommunikasjon, rare og lite transparente investeringer. En prest jeg snakket med, mente at generalsekretæren i ELCSA var til de grader overarbeidet og skulle hatt en assisterende ved sin side. Fra vår side tenker jeg det er viktig å tenke samarbeidet videre enn bare med «en overarbeidet ledelse», men kunne bidra med forutsigbarhet og samarbeid til en ung kirke som fremdeles har voksesmerter. Og la personlige relasjoner, økumenisk og institusjonssamarbeid være med på å berike vår relasjoner.

Einar Tjelle, ultimo oktober 2015